

عائشه در چند سالگی ازدواج کرد؟

عائشه در چند سالگی ازدواج کرد

اهل سنت اصرار دارند که ثابت کنند عائشه در شش سالگی به عقد رسول خدا صلی الله علیه وآله درآمده و در نه سالگی وارد خانه آن حضرت شده است و این مطلب را دلیل بر برتری عائشه بر دیگر همسران رسول خدا می‌دانند؛ ما در این مقاله این مطلب را بررسی خواهیم کرد.

قبل از پرداختن به اصل مطلب، باید تاریخ ازدواج رسول خدا با عائشه روشن شود تا بعد نتیجه بگیریم که عائشه در هنگام ازدواج با رسول خدا چند سال داشته است.

در باره تاریخ ازدواج رسول خدا صلی الله علیه وآله با عائشه دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد. محمد بن اسماعیل بخاری، از خود عائشه نقل می‌کند که رسول خدا سه سال بعد از حضرت خدیجه سلام الله علیها با او ازدواج کرده است:

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا غُرْتُ عَلَى امْرَأَةٍ مَا غُرْتُ عَلَى خَدِيجَةَ مِنْ كَثَرِهِ ذِكْرِ رَسُولِ اللَّهِ (ص) إِيَّاهَا قَالَتْ وَتَزَوَّجَنِي بَعْدَهَا ثَلَاثَ سِنِينَ وَأَمَرَهُ رَبُّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُبَشِّرَهَا بِبَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ.

از عائشه نقل شده است که به هیچ زنی به اندازه خدیجه، حسادت نکردم؛ زیرا: (الف) رسول خدا زیاد از او یاد می‌کرد؛ (ب) رسول خدا سه سال بعد از خدیجه با من ازدواج کرد؛ (ج) خداوند به رسول خدا و یا جبرئیل دستور داد که به خدیجه سلام رسانده و او را به خانه‌ای در بهشت بشارت دهد که از نی ساخته شده است.

البخاری الجعفی، محمد بن اسماعیل ابوعبدالله (متوفای 256هـ)، صحیح البخاری، ج 3، ص 3606، کتاب فضائل الصحابه، باب تزویج النبی خدیجه وفضلها رضی الله عنها، تحقیق د. مصطفی دیب البغا، ناشر: دار ابن کثیر، الیمامه - بیروت، الطبعة: الثالثة، 1407 - 1987.

با توجه به این که حضرت خدیجه سلام الله علیها در سال دهم هجری از دنیا رفته‌اند؛ پس زمان ازدواج رسول خدا با عائشه در سال سیزدهم بعثت بوده است.

و ابن ملقن بعد از نقل روایت بخاری و استدلال به آن می‌گوید :

وینی بها بالمدينة فی شوال فی السنة الثانية .

رسول خدا در سال دوم هجری ، عائشه را به خانه خود آورد.

الأنصاری الشافعی، سراج الدین أبی حفص عمر بن علی بن أحمد المعروف بابن الملکن (متوفای 804 هـ)، غایه السؤل فی خصائص الرسول صلی الله علیه وسلم ، ج 1 ، ص 236 ، تحقیق : عبد الله بحر الدین عبد الله ، ناشر : دار البشائر الإسلامیه - بیروت - 1414 هـ - 1993 م.

طبق این نقل ، رسول خدا در سال سیزدهم بعثت، عائشه را به عقد خود درآورده و در سال دوم هجری رسماً با او عروسی کرده است.

از نقل برخی دیگر از بزرگان اهل سنت به این نتیجه می‌رسیم که ازدواج رسول خدا با عائشه در سال چهارم هجری بوده است. بلاذری در انساب الأشراف در شرح حال سوده ، همسر دیگر رسول خدا صلی الله علیه وآله می‌نویسد:

وتزوج رسول الله صلی الله علیه وسلم، بعد خدیجه، سوده بنت زمعه بن قیس، من بنی عامر بن لؤی، قبل الهجره بأشهر... فكانت أول امرأه وطنها بالمدينه.

رسول خدا بعد از خدیجه، چند ماه قبل از هجرت با سوده بنت زمعه ، ازدواج کرد و او نخستین همسری بود که رسول خدا در مدینه با او همبستر شد.

البلاذری، أحمد بن یحیی بن جابر (متوفای 279 هـ)، أنساب الأشراف، ج 1 ، ص 181، طبق برنامه الجامع الكبير.

از طرف دیگر ذهبی مدعی است که سوده بن زمعه، چهار سال تنها همسر رسول خدا بوده است .

وتوفیت فی آخر خلافه عمر ، وقد انفردت بصحبه النبی صلی الله علیه وسلم أربع سنین لا تشاركها فيه امرأه ولا سربه ، ثم بنی بعائشه بعد

سوده در سال آخر خلافت عمر از دنیا رفت، او چهار سال تنها همسر رسول خدا بود ، هیچ زنی و هیچ کنیزی در آن چهار سال با سوده در این امر شریک نبود، سپس رسول خدا با عائشه ازدواج کرد.

الذهبی، شمس الدین محمد بن أحمد بن عثمان، (متوفای 748 هـ)، تاریخ الإسلام ووفیات المشاهیر والأعلام، ج 3 ، ص 288 ، تحقیق د. عمر عبد السلام تدمری، ناشر: دار الکتاب العربی - لبنان/ بیروت، الطبعة: الأولى، 1407 هـ - 1987 م.

در نتیجه ، عائشه در سال چهارم هجرت (چهار سال بعد از ازدواج رسول خدا با سوده)

با آن حضرت ازدواج کرده است.

حال با مراجعه به مدارک و اسناد تاریخی سن عائشه را در هنگام ازدواج بررسی خواهیم کرد:

مقایسه سن عائشه با سن اسماء بنت ابی بکر:
یکی از مسائلی که سن دقیق عائشه را در هنگام ازدواج با رسول خدا به اثبات می‌رساند، مقایسه سن او با سن خواهرش اسماء بنت ابی بکر است. طبق نقل بزرگان اهل سنت، اسماء ده سال از عائشه بزرگتر بوده و در سال اول هجری بیست و هفت سال داشته است. همچنین در سال هفتاد و سه از دنیا رفته است؛ در حالی که صد ساله بوده است.

ابونعیم اصفهانی در معرفه الصحابه می‌نویسد:

أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ ... كَانَتْ أختَ عَائِشَةَ لِأَبِيهَا وَكَانَتْ أَسْنُ مِنْ عَائِشَةَ وَلَدَتْ قَبْلَ التَّارِيخِ بِسَبْعٍ وَعَشْرِينَ سَنَةً.

اسماء دختر ابوبکر، از جانب پدر خواهر عائشه و از او بزرگتر بود، اسماء، بیست و هفت سال قبل از تاریخ به دنیا آمد.

الأصبهانی، ابونعیم أحمد بن عبد الله (متوفای 430هـ)، معرفه الصحابه ج 6 ، ص 3253 ، رقم : 3769 ، طبق برنامه الجامع الكبير.

و طبرانی می‌نویسد:

مَاتَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ سَنَةَ ثَلَاثٍ وَسَبْعِينَ بَعْدَ أَيْنَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ يَلِيَالٍ ... وَكَانَ لِأَسْمَاءَ يَوْمَ مَاتَتْ مِائَةُ سَنَةٍ وَوُلِدَتْ قَبْلَ التَّارِيخِ بِسَبْعٍ وَعَشْرِينَ سَنَةً وَقَبْلَ مَبْعَثِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِسَبْعٍ عَشْرَةَ سَنَةً .

اسماء دختر ابوبکر در سال هفتاد و سه و بعد از پدرش عبد الله بن زبیر از دنیا رفت. اسماء در هنگام وفات صد سال داشت ، بیست و هفت سال قبل از تاریخ و هفده سال قبل از هجرت به دنیا آمده بود.

الطبرانی، سلیمان بن أحمد بن أيوب ابوالقاسم (متوفای 360هـ)، المعجم الكبير، ج 24 ، ص 77 ، تحقيق: حمدي بن عبدالمجيد السلفي، ناشر: مكتبة الزهراء - الموصل، الطبعة: الثانية، 1404هـ - 1983م.

ابن عساکر نیز می‌نویسد:

كَانَتْ أختَ عَائِشَةَ لِأَبِيهَا وَكَانَتْ أَسْنُ مِنْ عَائِشَةَ وَلَدَتْ قَبْلَ التَّارِيخِ بِسَبْعٍ وَعَشْرِينَ سَنَةً

اسماء از جانب پدر، خواهر عائشه و بزرگتر از وی بود، اسماء بیست و هفت سال قبل از تاریخ به دنیا آمده بود.

ابن عساکر الدمشقی الشافعی، أبی القاسم علی بن الحسن ابن هبه □ بن عبد الله، (متوفای 571هـ)، تاریخ مدینه دمشق و ذکر فضلها و تسمیه من حلها من الأمائل، ج 69، ص 9، تحقیق: محب الدین أبی سعید عمر بن غرامه العمری، ناشر: دار الفكر - بیروت - 1995.

و ابن اثیر می نویسد:

قال أبو نعیم : ولدت قبل التاريخ بسبع وعشرين سنة.

ابو نعیم گفته: اسماء بیست و هفت سال قبل از تاریخ به دنیا آمده است.

الجزری، عز الدین بن الأثیر أبی الحسن علی بن محمد (متوفای 630هـ)، أسد الغابه فی معرفه الصحابه، ج 7، ص 11، تحقیق عادل أحمد الرفاعی، ناشر: دار إحياء التراث العربی - بیروت / لبنان، الطبعة: الأولى، 1417 هـ - 1996 م.

و نووی می نویسد:

وعن الحافظ أبی نعیم قال ولدت أسماء قبل هجرة رسول الله صلى الله عليه وسلم بسبع وعشرين سنة .

از حافظ ابونعیم نقل شده است که گفت: اسماء بیست و هفت سال قبل از هجرت به دنیا آمد.

النووی، ابوزکریا یحیی بن شرف بن مری، (متوفای 676 هـ)، تهذیب الأسماء واللغات، ج 2، ص 597 - 598، تحقیق: مکتب البحوث والدراسات، دار النشر: دار الفكر - بیروت، الطبعة: الأولى، 1996م

و حافظ هیثمی می نویسد:

وكانت لأسماء يوم ماتت مائة سنة ولدت قبل التاريخ بسبع وعشرين سنة وولدت أسماء لأبى بكر وسنة إحدى وعشرون سنة.

اسماء در هنگام وفات صد سال داشت، بیست و هفت سال قبل از تاریخ به دنیا آمد، و ابوبکر در هنگام ولادت او بیست و یک سال داشت.

الهیثمی، ابوالحسن علی بن ابی بکر (متوفای 807 هـ)، مجمع الزوائد ومنیع الفوائد، ج 9 ، ص 260 ، ناشر: دار الریان للتراث/ دار الکتاب العربی - القاهرة، بیروت - 1407هـ..

و بدرالدین عینی می‌نویسد:

أسماء بنت أبی بکر الصدیق... ولدت قبل الهجرة بسبع وعشرين سنة ، وأسلمت بعد سبعة عشر إنساناً ... توفيت بمكة فی جمادی الأولى سنة ثلاث وسبعین بعد قتل ابنها عبد الله بن الزبیر ، وقد بلغت المائه ولم یسقط لها سن ولم یتغیر عقلها ، رضی الله تعالی عنها .

اسما دختر ابوبکر، بیست و هفت سال قبل از هجرت به دنیا آمد، هفدهمین فردی بود که ایمان آورد، در سال هفتاد و سه و بعد از کشته شدن فرزندش عبد الله بن زبیر و در حالی که صد ساله شده بود از دنیا رفت. هیچ یک از دندان‌های او نیفتاده بود و عقلش نیز دچار اختلال نشده بود.

العینی، بدر الدین ابومحمد محمود بن أحمد الغیتابی الحنفی (متوفای 855 هـ)، عمده القاری شرح صحیح البخاری، ج 2 ، ص 93 ، ناشر: دار إحياء التراث العربی - بیروت.

ابن حجر عسقلانی می‌گوید:

8525 أسماء بنت أبی بکر الصدیق زوج الزبیر بن العوام من كبار الصحابة عاشت مائه سنة وماتت سنة ثلاث أو أربع وسبعین .

اسماء دختر ابوبکر، همسر زبیر بن عوام که از بزرگان صحابه بود، صد سال زندگی کرد و در سال هفتاد و سه و یا هفتاد و چهار از دنیا رفت.

العسقلانی الشافعی، أحمد بن علی بن حجر ابوالفضل (متوفای 852 هـ)، تقریب التهذیب، ج 1 ، ص 743 ، تحقیق: محمد عوامه، ناشر: دار الرشید - سوريا، الطبعة: الأولى، 1406 - 1986.

وقال هشام بن عروه عن أبيه بلغت أسماء مائه سنة لم يسقط لها سن ولم ينكر لها عقل وقال أبو نعيم الأصبهاني ولدت قبل الهجرة بسبع وعشرين سنة

العسقلانی الشافعی، أحمد بن علی بن حجر ابوالفضل (متوفای 852 هـ)، الإصابه فی تمییز الصحابه، ج 7 ، ص 487 ، تحقیق: علی محمد البجاوی، ناشر: دار الجیل - بیروت، الطبعة: الأولى، 1412 هـ - 1992 م.

ابن عبدالبر قرطبی نیز می‌نویسد:

وتوفيت أسماء بمكة فی جمادی الأولى سنة ثلاث وسبعین بعد قتل ابنها عبد الله بن الزبیر

بیسیر... قال ابن اسحاق إن أسماء بنت أبي بكر أسلمت بعد اسلام سبعة عشر إنسانا... وماتت وقد بلغت مائة سنة.

اسماء در جمادی الأول سال هفتاد و سه در مکه و بعد از کشته شدن فرزندش عبد الله بن زبیر از دنیا رفت. ابن اسحاق گفته: اسماء دختر ابوبکر بعد از هفده نفر اسلام آورد و در حالی از دنیا رفت که صد سال سن داشت.

النمری القرطبی، ابو عمر یوسف بن عبد الله بن عبد البر (متوفای 463هـ)، الاستیعاب فی معرفه الأصحاب، ج 4، ص 1783 - 1782، تحقیق: علی محمد البجاوی، ناشر: دار الجیل - بیروت، الطبعة: الأولى، 1412هـ..

صفدی می نویسد:

وماتت بعده بأيام يسيرة سنة ثلاث وسبعين للهجرة وهي وأبوها وابنها وزوجها صحابیون قيل إنها عاشت مائة.

اسماء بعد از گذشت مدت کوتاهی پس از عبد الله بن زبیر در سال هفتاد و سه از دنیا رفت. پدر، پسر و همسر او صحابی بودند و گفته شده است که او صد سال زندگی کرد.

الصفدی، صلاح الدین خلیل بن أبیک (متوفای 764هـ)، الوافی بالوفیات، ج 9، ص 36، تحقیق أحمد الأرناؤوط وترکی مصطفی، ناشر: دار إحياء التراث - بیروت - 1420هـ - 2000م.

و بیهقی نقل می کند که اسماء، ده سال از عائشه بزرگتر بوده است:

أبو عبد الله بن منده حکایه عن بن أبي الزناد أن أسماء بنت أبي بكر كانت أكبر من عائشه بعشر سنين .

ابن منده از ابن أبي الزناد نقل کرده است که اسماء دختر ابوبکر، ده سال از عائشه بزرگتر بوده است.

البیهقی، أحمد بن الحسین بن علی بن موسی ابوبکر (متوفای 458هـ)، سنن البیهقی الکبری، ج 6، ص 204، ناشر: مکتبه دار الباز - مکه المکرمه، تحقیق: محمد عبد القادر عطا، 1414 - 1994.

و ذهبی و ابن عساکر نیز همین مطلب را نقل می کنند:

قال عبد الرحمن بن أبي الزناد كانت أسماء أكبر من عائشه بعشر.

الذهبي، شمس الدين محمد بن أحمد بن عثمان، (متوفى 748هـ)، سير أعلام النبلاء، ج 2 ، ص 289 ، تحقيق: شعيب الأرنؤوط، محمد نعيم العرقسوسي، ناشر: مؤسسه الرساله - بيروت، الطبعة: التاسعة، 1413هـ..

قال ابن الزناد وكانت أكبر من عائشه بعشر سنين.

ابن عساكر الدمشقي الشافعي، أبي القاسم علي بن الحسن ابن هبه □ بن عبد الله، (متوفى 571هـ)، تاريخ مدينه دمشق وذكر فضلها وتسميه من حلها من الأمائل، ج 69 ، ص 8 ، تحقيق: محب الدين أبي سعيد عمر بن غرامه العمرى، ناشر: دار الفكر - بيروت - 1995.

ابن كثير دمشقى سلفى در كتاب البدايه والنهايه مى نويسد:

وممن قتل مع ابن الزبير فى سنه ثلاث وسبعين بمكه من الأعيان

:: برجسبها: عايشه در چندسالگى ازداج كرد، سلمان حدادى،